

16.01.2019

Ärende/15

§ 15

Den av ledamoten Arja Karhuvaara väckta motionen om plantering av donerade bärbuskar och fruktträd på daghemmens, skolornas och vårdinstitutionernas gårdar

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Arja Karhuvaara väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nelskylä, stf. stadssekreterare, telefon: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuustoaloite Karhuvaara

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Arja Karhuvaara och 24 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors stad utreder möjligheterna att tillåta att bärbuskar och fruktträd anskaffas med donationsmedel och planteras på daghemmens, skolornas och vårdinstitutionernas gårdsområden.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Stadsstyrelsen hänvisar till de utlåtanden som den fått av stadsmiljönämnden, fostrans- och utbildningsnämnden och social- och hälsovårdsnämnden och konstaterar att man i fråga om frukt och bär som växer i stadsmiljö ska säkra sig om att de inte växer för nära trafik- eller industriutsläpp som är skadliga för hälsan. För att projektet ska bli lyckat krävs aktiv skötsel av planteringarna på frivillig basis för att säkra

att planteringarna underhålls och att användarna får nytta av dem på lång sikt.

Fastigheterna i stadens besittning ska erbjuda hälsosamma och trygga ramar för ordnande av dagvård och utbildning, kultur- och fritidsfunktioner och social- och hälsovårdstjänster. Stadsmiljösektorn ansvarar för skötseln och övervakningen av fastigheternas utomhusområden.

Vid planering av plantering av bärbuskar och fruktträd ska de olika användarnas krav beaktas. Dessutom ska man ta hänsyn till skolornas och daghemmens öppettider under sommarperioden, planteringarnas skördesäsong och skötsel samt tillräcklig övervakning av planteringarna för att hindra skadegörelse. Aktiv skötsel som bygger på frivilligverksamhet säkerställer att användarna får långvarig nytta och glädje av planteringarna.

I planeringen av daghemmens, skolornas och läroinrättningarnas gårdar är det viktigt att beakta hur barnen, studerandena och invånarna i området kan göras delaktiga i projektet. Målet är att daghemmens, skolornas och skolinrättningarnas gårdar ska locka till rörelse och inläring och de ska vara trivsamma, trygga och hälsosamma samt lätta att övervaka och underhålla.

Det är möjligt att redan enligt den nuvarande planeringsprocessen placera bärbuskar och fruktträd i gårdsområdena på fastigheterna i fostrans- och utbildningssektorns besittning. Staden har anvisningar för mottagning av donationer, i detta fall buskar och träd som anskaffas med donationsmedel. Vid val av gårdsväxtlighet för daghem, skolor och läroinrättningar föredras härdiga och lättskötta träd, buskar och växter. En del av daghemmen koncentrerar sitt tjänsteutbud under sommarmånaderna och skolorna är i regel stängda under sommaren. Av den här orsaken har det på daghemmens, skolornas och läroinrättningarnas gårdar i första hand planterats växter som blommar tidigt på våren eller på hösten. Även skötseln av bärbuskar och fruktträd under semesterperioden och bärningen av skörden och förebyggandet av eventuell skadegörelse ska beaktas och någon ska ta ansvaret över dessa i syfte att få en lyckad skörd och säkerställa underhållet på lång sikt.

Till exempel Käpylän peruskoulu sår, planterar, odlar, skördar, lägger in och utnyttjar grönväxter och frukter som de själva har låtit växa i Guntäcks skolträdgård som råvaror i undervisningen i hushållslära. Också Vesalan peruskoulu och Keinutien ala-aste har bra erfarenheter av odling i planteringslådor. Investeringen i planteringslådor är liten och lätt att förverkliga. I de lyckade projekten har förutom eleverna också föräldrarna deltagit i att vattna och sköta planteringarna under sommarpe-

16.01.2019

Ärende/15

rioden. Projekten stöder skolans läroplan och pedagogiken för fenomenbaserat lärande.

Kunderna på social- och hälsovårdssektorns vårdinstitutioner är personer med funktionsnedsättning, äldre, sjukhuspatienter och kunder inom barnskyddet. Innehållet för kundernas mattjänster har fastställts i tjänstebeskrivningen för varje enhets mattjänst och det följer de senaste nutritionsrekommendationerna för kundgruppen i fråga. Färska frukter och bär i en lämplig form för kundgruppen hör till de mattjänster som social- och hälsovårdsväsendet anskaffar. I ordnandet av mattjänsterna strävar man att beakta kundernas behov och önskemål och bland annat eventuella begränsningar i förmågan att tugga och svälja beaktas. Ofta måste färska grönsaker, frukter och bär förädlas i viss mån så att de blir lättare att förtära till exempel med hjälp av kokning eller rivning. Alla frukt- och bärarter lämpar sig nödvändigtvis inte för alla klienters diet.

Användningen av färska bär och frukter ska enligt rekommendationer ökas i social- och hälsovårdssektorns kunders diet. Att bärbuskar och fruktträd placeras på vårdinstitutionernas gårdar främjar kundernas hälsa i och med att tillgången till färska bär och frukter förbättras och konsumtionen av sådana ökar. I stadsförhållanden ska man dock i fråga om frukter och bär försäkra sig om att de inte växer för nära trafik- eller industriutsläpp som är skadliga för hälsan. Det lönar sig att välja de bär- och fruktarter som planteras med beaktande av användarna i omgivningen.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nelskylä, stf. stadssekreterare, telefon: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuustoaloite Karhuvaara

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 28.11.2018 § 396

HEL 2018-004922 T 00 00 03

16.01.2019

Ärende/15

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet till stadsfullmäktiges sammanträde 16.1.2019.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nelskylä, stf. stadssekreterare, telefon: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 12.11.2018 § 709

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, vs. kaupunginsihteerin, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 25.09.2018 § 450

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön toimialan ylläpitopalvelun tehtäviin kuuluvat toimittilojen ylläpidon ja kiinteistönhoidon järjestäminen, valvonta ja kunnossapito. Kaupungin hallinnassa olevien kiinteistöjen tulee tarjota terveelliset ja turvalliset puitteet päivähoiton ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintojen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiselle.

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kiinteistöjen ulkoalueiden hoitamisesta ja valvomisesta. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista suunniteltaessa tulee huomioida erilaiset käyttäjävaatimukset: kaikki hedelmä- ja marjalajit eivät sovellu kaikkien syötäväksi. Samoin täytyy

16.01.2019

huomioida marjapensaiden satokausi sekä koulujen ja päiväkotien aukioloajat kesäkaudella. Istutuksia tulee myös valvoa riittävästi ilkvallan estämiseksi.

Marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista olisi mahdollista kokeilla esimerkiksi koulutontille sijoittuvassa pilottihankkeessa. Kohteeksi tulisi valita istutuksille sopiva tontti ja toimintaan tulisi sitouttaa vanhempainyhdistyksen jäseniä. Hankkeessa olisi mahdollistaa osallistaa istutusten hoitamiseen sekä vanhemmat että lapset. Vapaaehtoiseen toimintaan perustuva aktiivinen hoito varmistaisi istutusten pitkäaikaisen hyödyn ja ilon käyttäjille. Onnistuessaan hanketta olisi mahdollista laajentaa useampiin eri kohteisiin.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Lotta Hakanpää, projektiasiantuntija, puhelin: 310 21397
lotta.hakanpaa(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.09.2018 § 195

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihoja suunniteltaessa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää tärkeänä lasten, oppilaiden, opiskelijoiden ja alueen asukkaiden osallistamista hankkeessa. Pihojen tulee olla liikkumaan houkuttelevia, oppimaan innostavia, viihtyisiä, turvallisia ja terveellisiä sekä helposti valvottavia ja ylläpidettäviä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kiinteistöjen piha-alueille on jo nykyisen suunnitteluprosessin mukaan mahdollista sijoittaa marjapensaita ja hedelmäpuita, jos hankkeen suunnitteluryhmä näin valitsee. Lahjoitusvaroin hankittuja pensaita ja puita varten on kaupungilla oma ohjeistus lahjoitusten vastaanottoon.

Pihakasvillisuuden valinnassa suositaan kestäviä, helppohoitoisia puita, pensaita ja kasveja. Koska osalla päiväkodeista keskittää kesäkuukausina palvelutarjontaansa ja koulut ovat kesäkuukausina pääsääntöisesti suljettu, etusijalla ovat kasvit, jotka kukkivat aikaisin keväällä tai syksyllä. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden osalta on kasvien loma-aikainen hoito, sadonkorjuu ja ilkvallan ehkäisy myös huomioitava ja

16.01.2019

Ärende/15

vastuutettava kasvun ja sadon onnistumiseksi sekä pitkäaikaisen ylläpidon kattamiseksi.

Käpylän peruskoulu idättää, istuttaa, kasvattaa, korjaa, säilöö ja käyttää kotitalouden opetuksen raaka-aineena itse Kumpulän koulukasvitarhassa kasvattamiaan vihanneksia ja hedelmiä. Hyviä kokemuksia koulupihojen laatikkoviljelystä on esimerkiksi Vesalan peruskoulussa ja Keinutien ala-asteella. Laatikkoviljelyn investointi on pieni ja se on helppo toteuttaa. Onnistuneissa hankkeissa on paitsi oppilaat, myös oppilaiden vanhemmat saatu osallistumaan kesäkauden kasteluun ja hoitoon. Hankkeet tukevat myös koulun opintosuunnitelmaa ja ilmiömaisemmän oppimisen pedagogiikkaa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppe, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kempe(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 11.09.2018 § 225

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Arja Karhuvaaran ym. valtuustoaloitteesta koskien lahjoitettujen marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista koulujen, päiväkotien ja hoivapaikkojen pihoilta:

”Sosiaali- ja terveystoimen hoivapaikkojen asiakkaat ovat erityistarpeisia vammaisia, ikääntyneitä, sairaaloiden potilaita sekä lastensuojelun asiakkaita. Asiakkaiden ruokapalvelujen sisältö on määritelty kunkin yksikön ruokapalvelun palvelukuvauksessa ja se noudattaa viimeisimpiä asiakasryhmää koskevia ravitsemussuosituksia.

Tuoreet hedelmät ja marjat kuuluvat sosiaali- ja terveystoimen hankkimiin ruokapalveluihin asiakasryhmälle soveltuvassa muodossa. Ruokapalvelujen järjestämisessä pyritään huomioimaan asiakkaiden tarpeet ja toiveet sekä otetaan huomioon mm. puremis- ja nielemiskyvyn mahdolliset rajoitukset. Usein tuoreita kasviksia, hedelmiä ja marjoja joudutaan jalostamaan siten, että ne tulevat helpommin nautittaviksi esimerkiksi kypsennyksen tai raastamisen avulla. Kaikki hedelmä- ja marjalajit eivät välttämättä sovi kaikkien asiakkaiden ruokavalioon.

Tuoreiden marjojen ja hedelmien käyttöä suositellaan lisättävän myös sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaiden ruokavaliassa. Kaupunkioloissa kasvatettujen hedelmien ja marjojen osalta tulee varmistua siitä, ettei kasvatus ole tapahtunut liian lähellä liikenteen tai teollisuuden aiheuttamia terveydelle haitallisia päästöjä. Istutettavat marja- ja hedelmälajit on hyvä valita ympäristön käyttäjät huomioiden.

Kiinteistöjen ulkoalueiden ylläpitoon liittyvistä kysymyksistä tulisi olla yhteydessä kiinteistöjen omistajiin. Istutusten hoito sekä talvikunnossapidossa huomioitavat suojaukset aiheuttavat kustannuksia, joiden maksamisesta on hyvä sopia ennen päätöksentekoa. Mikäli hoitoa ei ole, aiheutuu istutusten tuhoutumisesta pettymys istuttajille ja niistä hyötynneille.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että sosiaali- ja terveystoimiala kiinteistön vuokraajana ei voi istuttaa marjapensaita ja hedelmäpuita kiinteistön omistajan tontille.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Marjapensaiden ja hedelmäpuiden sijoittaminen hoivapaikkojen pihalle edistää asiakkaiden terveyttä tuoreiden marjojen ja hedelmien saatavuuden parantuessa ja kulutuksen lisääntyessä.”

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kaija-Leena Kristola, ruokapalveluohjaaja, puhelin: 310 43030
kaijaleena.kristola(a)hel.fi